

Türk havacılık ve uzay sanayii

(TAİ)

Türk Havacılık ve Uzay Sanayii (TAİ) 15 Mayıs 1984 tarihinde Türk-Amerikan işbirliği ile kurulmuş bir anonim şirkettir.

Şirketin hissedarları Türk Uçak Sanayii A.Ş. (TUSAŞ) (%49), Lockheed Martin of Turkey, Inc. (%42), General Electric International, Inc. (%7), Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı (%1.9) ve Türk Hava Kurumu'dur (%0.1).

TAİ kuruluşundan itibaren çok önemli bir amacı gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Bu, gerek Türkiye'de gerekse uluslararası platformda havacılık sanayiinde tasarım, geliştirme, imalat, sistem entegrasyonu, modernizasyon, modifikasyon ve satış sonrası hizmetler alanında teknoloji merkezi olabilmektir.

TAİ'nin vizyonu; başta Türk Silahlı Kuvvetleri olmak üzere, öncelikle ülke ihtiyaçlarının karşılanması için uygun sahalarda yapacağı AR-GE çalışmaları ile teknoloji transferini özümseyerek özgün tasarımlar yapan, sürekli geliştirme ile rekabeti karşılayan ve dünya pazarlarında yüksek kalitedeki ürünleri zamanında ve uygun fiyatlar ile üreten bir şirket olmaktır.

TAİ'nin misyonu; zaman içinde ülke ihtiyaçlarının gerektireceği kabiliyetleri kazanarak nihai amacı olan komple sistemleri, öncelikle ülke ihtiyaçlarının karşılanması ve dünya pazarları için geliştirmektir.

Şirketin Akıncı-Ankara'da bulunan tesisleri 130.000 metrekaresi kapalı olmak üzere toplam 2,300.000 metrekarelik bir alan üzerinde kurulmuştur. TAİ 16 yıllık bir süre içinde sabit ve döner kanatlı uçak imalatı konularında gerekli idari ve teknik deneyimi kazanmış olmasının yanısıra, son derece modern bir uçak üretim tesisi de kurmuştur. Yüksek teknoloji ürünü makina ve teçhizatla donatılmış olan modern uçak üretim tesisi, parça imalatından uçak montajı, uçuş testleri ve teslimine kadar son derece geniş üretim kabiliyetlerine sahiptir. TAİ kalite sistemi dünyaca kabul görmüş NATO AQAP-120, ISO-9001, MIL-Q-9858A ve BOEING D1-9000 standartlarını karşılamaktadır.

Uçak ve uçak parçası üretimindeki kanıtlanmış deneyimi ile TAİ, Lockheed Martin Tactical Aircraft Systems, Lockheed Martin Vought Systems, Boeing, Airbus, Sikorsky, CASA, Agusta, Eurocopter, Sonaca, Northrop Grumman, MDHI ve diğer şirketler nezdinde ayrıcalıklı bir ortak konumundadır.

TAİ'nin mevcut deneyimi F-16 Savaşan Şahinler, CN-235 hafif nakliye uçakları, SF-260D eğitim uçakları, Cougar AS-532 helikopterlerinin ortak üretiminin yanısıra, kendi tasarımı olan insansız hava aracı, hedef uçağı ve zirai ilaçlama uçağı gibi ürün geliştirme programlarını kapsamaktadır. Şirket ayrıca, Türk Silahlı Kuvvetleri Taarruz Helikopteri ve Türk İnsansız Hava Aracı üretim programlarında ana yüklenicidir.

TAİ'nin ana faaliyet alanları arasında modernizasyon, modifikasyon ve sistem entegrasyonu programları ile satış sonrası hizmetler de bulunmaktadır.

TAİ, kuruluşundan bu yana, Hava Kuvvetleri Komutanlığı için Öncel I Projesi kapsamında (1987-1995) 152, Öncel II Projesi kapsamında (1995-1999) 80 ve Mısır Hava Kuvvetleri Komutanlığı için de (1993-1995) 46 adet F-16 imal ederek teslim etmiştir. İtalyan AGUSTA firması ile imzalanmış olan sözleşme kapsamında TAİ, Türk Hava Kuvvetleri için (1991-1993) 34 adet SF-260D Başlangıç Eğitim Uçağı üretmiştir. İspanyol CASA firması ile imzalanmış olan sözleşme ile de TAİ, Türk Hava Kuvvetleri'ne (1991-1998) 50 adet CN-235 Hafif Nakliye Uçağı teslim edilmiştir.

TAİ ayrıca, Avrupa'nın önde gelen havacılık firmalarıyla birlikte, Geleceğin Büyük Uçağı'nın (A400M) geliştirme çalışmalarına Airbus Military Company'e (AMC) tam üye olarak devam etmektedir.

Dünyadaki son gelişmeleri yakından izleyerek havacılık alanında öncü kuruluşlar arasında yer almaya kararlı olan TAİ, ülkemize 21. yüzyılda yeni ufuklar açmayı hedeflemektedir.

Devam etmekte olan projeler:

Uçak İmalatı:

CN-235 Hafif Nakliye Uçağı Ortak Üretimi: Deniz Kuvvetleri ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için ilave dokuz adet CASA CN-235 Hafif Nakliye Uçağı Üretimi. (1998-2002) Nihai montaj hattında üç uçak bulunuyor. Programa göre; ilk uçak 1 Nisan 2001 tarihinde, son uçak ise Şubat 2002'de teslim edilecek.

AS-532 Helikopter Üretimi: Türk Silahlı Kuvvetleri için 30 adet Cougar AS-532 helikopterinin ortak üretimi. (1997-2003) Uçuş hattında dört, son montaj hattında sekiz olmak üzere toplam 12 helikopterin üretimine devam ediliyor.

Uzaktan Kumandalı Atış/Takip Hedef Uçağı: K.K.K. için eğitim hizmeti ve iki adet Keklik, üç adet Turna uçağı imalatı; Hv.K.K. için 10 adet Turna uçağı imalatı. (2000)

Komponent ve Parça Üretimi:

MD-902 Helikopter Gövdesi İmalatı: Toplam 200 adet MD-902 Explorer helikopteri gövde üretimi. (1999-2001) Bugüne kadar 14 adet gövde teslim edildi. 15, 16 ve 17'nci gövdeler yolda.

B-737 Kanat Ucu İmalatı: Boeing 737 uçaklarına ait kanat ucunun üretim ve montajı (1000 s/s) (1999-2008) İlk 50 çiftten 28 çifti teslim edildi.

B-737 Uçuş Kabin Paneli İmalatı - I: Boeing 737 uçakları için dokuz kalem değişik uçuş kabin paneli imalatı. (1998-2001)

B-737 Uçuş Kabin Paneli İmalatı - II: Boeing 737 uçakları için 13 kalem değişik uçuş kabin paneli imalatı. (1998-2001) Toplam 3331 parçadan 2477'si teslim edildi.

S-76 Yatay Stabilize İmalatı: S-76 helikopteri için 80 adet yatay stabilize imalatı. (1995-2003) Bugüne kadar 22 adet teslim edildi. 23 ve 24'üncü 19 Ocak 2001'de teslim edilecek.

S-70A Yatay Stabilize İmalatı: S-70 Black Hawk helikopteri için 217 adet yatay stabilize imalatı. (1999-2004) 10 Ekim 2000'de imalata başlanmış olup, ilk teslimatın 28 Şubat 2001'de yapılması planlanmaktadır.

S-70A Arka Rotor Dikmesi ve Kuyruk Kısım İmalatı: S-70 Black Hawk helikopteri için 217 adet arka rotor dikmesi ve kuyruk kısmı imalatı. (2000-2005) İlk Arka Rotorun Mart 2002, ilk Kuyruk Kısım'ının da Mayıs 2002'de teslim edilmesi planlanmaktadır.

EC-135 Arka Kapı ve Motor Kaportası İmalatı: EC-135 helikopteri için 700 s/s motor kaporta ve arka kapı imalatı. (1996-2008) İlk ikisi teslim edildi.

F-5: Sekiz kalem yapısal parça üretimi, altı kalem yapısal parça ve 1. HİBMK.'lığı ihtiyacı malzemelerin satın alımı. (1997-2001)

LMVS "Deep Attack" Programı için Parça İmalatı: "Deep Attack" programı kapsamında toplam 4,833 adet parçanın imalatı. (1999-2000) 264 parça imal edilerek teslim edilmiştir

Airbus (Kısım 18) Gövde Panel İmalatı: A 319/320/321 uçakları için toplam 200 takım 18'inci bölüm gövde panelleri imalatı.

F-16 Kimyasal Frezeleme Parça İmalatı: F-16 kimyasal frezeleme parça imalatı. (1992-2000)

Modernizasyon ve Sistem Entegrasyonu:

Phenix-I: Phenix-I programı kapsamında tedariki yapılan 19 adet Cougar helikopterlerine yapılması öngörülen retrofit işleri. (2000-2003)

HEWS-IRCM: AS-532 Phenix-I (19 adet) ve Phenix II (16 adet) helikopterlerine IRCM entegrasyon/enstalasyonu. (2000)

SIKORSKY S70A-28 KABUL, HANGAR VE MODİFİKASYON İŞLEMLERİ: Sikorsky S70A-28 helikopterleri, TAI'de yapılan işlemleri müteakip Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na (K.K.K.) teslim edilmektedir. Söz konusu program toplam 52 helikopteri kapsamakta ve üç fazdan oluşmaktadır. İlk faz 31 adet helikopterin TAI'de kabul kontrolleri gerçekleştirildikten sonra K.K.K.'na teslimini, ikinci faz 21 adet S70A-28D helikopterinin hangar işlemlerinin yapılmasını, üçüncü faz ise ilk fazda kabul kontrolleri yapılan helikopterlerden S70A-28A versiyonundaki 20 adedine TAI'de "Cam Kokpit Modifikasyonu" yapılmasını içermektedir. "Cam Kokpit Modifikasyonu" ile S70A-28A helikopterleri, kokpitlerinin analog sistemden dijital sisteme değiştirilmesiyle, S70A-28D versiyonuna dönüştürülmektedir. Birinci faz işlemleri Haziran 1999, ikinci faz Haziran 2000 ve üçüncü faz ise Temmuz 2000'de başlamıştır. Birinci faza ait 24 helikopterin kabul kontrolleri ile ikinci faza ait 13 helikopterin hangar işlemleri yapılarak Aralık 2000'e kadar K.K.K.'na teslim edilmiştir.

Bilişim Teknolojileri:

Erdemir: Temel finans sistemleri, satınalma ve stok kontrol için bilgisayar yazılımı ve teknik destek. (1994-2000)

SSK: Tüm bilgisayar işlemlerinin yapılması. (1999-2001)

GGM-Bina Otomasyonu: Gelirler Genel Müdürlüğü bina otomasyonunda danışmanlık ve kontrolörlük hizmetleri. (2000-2001)

VEDOP: Vergi Daireleri otomasyonu danışmanlığı. (1998-2000)

Çevre Enformasyon Sistemi: Ulusal Çevre Veritabanı'nın oluşturulması. (1999-2000)

Kızılay'ın Yeniden Yapılandırılması: Kan Bankası Otomasyonu.

MSB-CALS-Faz II: Entegre Lojistik Destek Sistemi.